

# ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szerk.

**Tartalom.** Kolozsvár. Ismét unio. Középszónok és Záh. Külföld. Hird. tmények.

Ő felsége gróf Béli György kincstári tanácsost, kincstári alelnökké méltóztatott kinevezni.  
Nopcsa László, hunyadmegyei főispán, hivataláról lemondott.

**Kolozsvár apr. 15.** A' Pesti Hirlap apr. 6-i számában felszólítja báró Józsi-ka erdélyi kancellárt, hogy mondjon le hivataláról.

A' Pesti Hirlap idézett száma apr. 9-én már Kolozsvártt volt, 's e' mai napig még nem hallatszott viszhang Erdélyből a' Hirlap cikkére; talán nem találta el Erdély ohajtását — fogjátok mondani.

Ne higyjétek.

A' Pesti Hirlap szavait Erdély nemője sugallotta; Erdély ez ohajtása teljesüléséül feltételezi békés átalakulását.

Aprilis 8-án még nem volt Kolozsvártt a' P. H., mikor a' cikk végszavait: „Mondjon le ön” sokkal drasticsabb modorban ezer meg ezer torok menydörögte.

Miért késett hát az Erd. Hiradó viszhangozni a' P. H. szavait?

Nem volt Kolozsvártt ember, ki némi fogalommal bírván politikáról, szilárdul ne higye, mikép nem fog a' mai nap egy elkövetkezni, hogy ne valósult legyen a' hír, melyet az Allgemeine talán jószándéku, de rosszul értesült levelezője még márt 13-ról közzé tett.

A' lemondásból azonban semmi sincs. Mert hogyan lépjen le hivataláról oly egyén, kinek többsége van a' cabinetben, többsége az országban — így szólnak a' bukott rendszer rózsaszínű szeműveges apostolai.

Hol a' cabinet, melyben az erdélyi kancellárnak valamikor többsége volt, Acheronba törő Hercules segítségé nélkül aligha ki tudók mutatni. Ilyen többségnek, ha van, sem lehet diadala a' menynek kapuin.

Az a' kérdés hát: van é az országban?

A' feleletet reá, természetesen, Erdély kell hogy adja. És mi az erdélyi közvélemény eddigi nyilatkozásai után, nem kétkedünk kimondani, miként a' felelet:

nincs, nincs és ezerszer nincs.

Ez állításunk elemzését jövő számunkra tartjuk fen. Most halljuk előbb is a' Pesti Hirlapot.

\* \* \*

Mi nagy véleménynyel vagyunk az erdélyi kancellár báró Józsi-ka talentuma és erélyessége felől. Lovagiasságát becsüljük. Privát élete ellen kifogásunk nincs, 's legkevésbé teszünk föl róla hiúságot 's fényelgés, üres czimek és szolgál-bókok utáni sovárgást.

Kérdjük tehát: miért nem mond le az erdélyi főkancellárságról?

Metternich herczegnek volt talentuma. Apponyi grófnak volt erélyessége, azon sok ministerek és nagyurak, kik most Némethonban már letették vagy leteszik tárczájukat, többnyire mind birtak erélyességgel és talentummal; de viszatartóztatá-e ez őket, hogy miután political rendszerök megbukott, lemondjanak?

Ha a' bajor király magát a' koronát is letette, mert meggyőződése elleni dolgokat foganatosítani nem akart; — nem várhatjuk-e b. Józsi-ka-tól, hogy hivatalát hagyja oda?

Ha czélszerűnek hitték a' legmagasabb helyen Lajos főherczegnek visszavonulását: bizony nehéz volna képzelní, hogy báró Józsi-ka azért ül a' kormányon, mert e' látmány által az ingerültség lecsillapul, 's közöm tamad? Mi okozza a' báró ur kivételes állását? 's van-e haszon saját személyére és jövődjére nézve ily helyzetben?

Egy országnak kötelessége kimélni magát, 's egész jövődjét nem zuzatni szét a' viszonyok óriás-sulya által: ez az egoismus és bölcsesség tana egyszersmind.

De mondhatná a' kancellár ur: engem az országgyűlés választott meg, Apponyi gróf a' minoritásból neveztetett ki; más állásunk volt tehát a' véleményekkel szemben. — Ha ő falura megy, jele, hogy helyzetét végtére elfogta. De miért vonuljak vissza én, ki a' közakarát és a' szózat többség hivatalnoká valék? Nekem Bécsben kell ülnöm.

A' nemes báró megengedi, ha erre néhány észrevételt teszünk.

Oly szerkezet mellett, milyennel az erdélyi hongyülés törvényesen és törvénytelenül bír, minden helyettesített kancellár, ha halálosan nem gyűlölteték, megválasztatott volna.

A' báró urat nem gyűlölték. Ebből al minden.

De ha már egyszer a' végzet úgy akarta, hogy Metternich herczeg kormányrendszeré a' civilisált világból kiküszöböltessék, ha azon drámai jelenetet érték meg, hogy ezen agg országlár, ki csaknem kezében tartotta a' diplomatiái hegemoniát, álnévek alatt bujdossék, 's vándorlásai alatt az általa fentartott művekből dult romoknál egyebet ne lásson: kérdjük a' bárót, ugyan miért hiszi Erdélyt arra hivatva, hogy a' Metternich-politicát pártolja kegyed személyében? Miért hiszi, hogy ön erősebb az eseményeknél? Miért akar Phaeton, miért akar „currus auriga paterni” lenni, a' gyulékony elemek közt?

Vagy tán ön meg fogja változtatni politicáját, mint a' conservatív párt kisebb lényei? Ön szidni fogja az absolutismust, átkozni Metternichet, kárhoztatni saját multját? Ön kicsiny kiadásban utánozni vágnék a' porosz királyt, kezében azon zászlóval, melyet a' forradalom vallott magáénak?

Nem, tisztelt báró ur! kegyed büszkébb, lovagiasabb jellem, mintsem ily kétséges vállalatot kedvelhetne.

Kegyed nem fog Monk lenni; mert e' szerep felül van akárkinek erején. 'S midőn Girardin Emil és Chateaubriand modora közt választhat: miért késik elhatározni magát — a' visszavonulásra?

Figyelmeztetjük önt, tisztelt báró ur, miként az erdélyi kancelláriának mostani hatásköre törvénytelen. Ezen alárendelt helyzetü hivatalhatóság, a' kormányzókat megalázta 's jogaiból kivetkeztette, önkényüleg és vétkes merészséggel. A' gubernium, ha bír férfiúsággal, tudandja kötelességét, 's Erdély is tudni fogja: mit tartson kormányáról, ha e' kötelességről elfeledkeznek? Mig az unio végrehajthatnék, addig is, ha ön állásában marad, ezen állás fog lába alól kisodortatni. Megbélyegeztetik Erdély, ha ez másképp történend.

Aztán báró ur! kiket ön hivatalba tett,

azok között vannak olyanok, kiket ezenül is használni kell a' hazának. Ne kényszerítse ezeket népszerűtlenségre, 's vigyázzon arra, miként ha továbbra is kancellár marad, hívei közül többen állatandják, hogy visszavonulniok kell, csupán azért is, mert ezenül is szintén ohajtának hivatalkodás által befolyat a' közügyekre.

E' tekintet figyelmet érdemel; mert legkésőbb érzés az időjelét az által venni észre, hogy a' szokott arcok nincsenek az előszobában.

Ön báró ur! megérdemli, hogy barátjai legyenek, ne kockáztassa e' szerencsét az által, hogy hivatalozgákat keres.

Mondjon le ön!

Eddig a' Pesti Hirlap. Egy uttal, hogy egyoldalnak ne legyünk, talán nem lesz érdektelen egy erdélyi honfi szózatát is hallanunk, mely így hangzik:

„A' Pesti Hirlap azt kérdi báró Józsi-ka Sámuel-tól: Miért nem mond le az erdélyi főkancellárságról? És én is azt kérdem öntől báró ur! miért nem mond le ön e' hivatalról? melynek gyakorlatba vett hatalma bitorolt, mert törvényeink ellenére, honi kormányzóknak felébe emelkedetté vált, melynek politikája ön vezér herczegé politikájával együtt bujt meg.

Mert hisz minden kormánynak valhatonai valamely elvet kellett képviselnie, a' Metternich-Apponyi-Józsi-ka kormány is képviselt egyet: a' maradás elvét, de miután ez, az egész birodalomban megbukott, ugyan kérdem: mit képvisel ön most kormányunk élén? Vagy azt hiszi ön, hogy Erdély most is az 1846-ki Erdély? Ön testvére Lajos meggyőződött az ellenkezőről, mert bé ada lemondását. Vagy még akarja ön gátolni az uniót? Bár mily erősnek higyjem is önt, erre elég erős aligha leend. Vagy végül be akarja várni az ön elmozdittatása iránti olyatán fellépést, mely országgyűlési jegyzőkönyvünk bevezetését teendi? Nem báró ur, azt nem hiszem öntől, mert szeretném önt becsülni. Kérem tehát önt, báró ur! azon nép nevében, melyet ön politikája, csak nem a' lázzadás határához vezetett, azon nemesség nevében, melynek az ön többségkeresése óriási áldozatokba került: mondjon le, 's ne várja bé országgyűlésünk megnyilását, ne várja be saját érdekében sem.

Pálffy János.”

**Ismét unio.** Nézeteink e' tárgy körül, ha bár töredékesen is, eddigi cikkeinkben a' közönség előtt állanak. Tisztában levén iránta magunkkal, osztván meggyőződésinket hazánkfiainak — bizton hiszszük — nagyobb része, nyugalommal várnók bé már kihirdetett országgyűlésünket, hol Erdély sorsa felett a' kocka el fog vettetni. Két körülmény azonban szólni és pedig nyiltan 's határozottan szólni kényszerít. Egyike ezeknek a' hazai német hirlapok e' kérdés körüli eljárása.

Midőn az újabb események által felriasztva inkább mint felhiva, az unio felől gondolkodni kezdünk, elvül tűzők ki: egyszersűen csak unio mellett, magáért az unioért, magával az unioval izgatni. Részletekbe bocsátkozni, feltételekhez kötni a' kérdést, kivált miután M.hon ministeriuma, melyhez hason-

lót a világ egy országa sem mutat, megalakulva lón, egyáltalában nem tartók helyesnek. És mi szavunkat tartók maig. Lelkünk előtt a dolog legvégső stadiumaig egyszerű-világosan s körülbelől eként állott: önálló alkotmányos ország levén s az óriási következési lépést — ha csak szélsőségre nem kényszerítettünk — szokott törvényhozási formáink között kellvén megtenni, Erdély kk.-i és rr.-dei a f. fejedelem, vagy a körülmények sürgetőségénél fogva, szeretett kormányzónakinek azonban a napokban kissé több erélyt bizonyítania lehet és kell vala — felhívására Kolozsvárra megegyszer és utoljára egybegyűlnek, kir. előterjesztés gyanánt (hisz tudja ő felsége, hogy Erdélynek jelenleg egyedüli ohajtása M.honnal egyesülni) az unioról tanácskozni felszólíttatnak, az egyesülésről törvényczikk alkottatik, körülbelől ily tartalommal:

Törvényczikk Erdélynek Magyarországgal egyesüléséről.

1. §. Ő felsége, fejedelmünk hozzájárultával jelen t.cikk nyomán Erdély M.országgal egyesül.

2. §. Az idej magyarhoni országgyűlésen alkotott törvényczikkek s országos határozatok Erdélyre nézve is kötelezőknek ismertetnek.

3. §. Az egyesült országok jogviszonyainak rendezése a jövő közös törvényhozás teendője lesz.

4. §. Erdély, ideiglenesen hozandó formák között, addig is a magyar ministerium által kíván kormányoztatni.

E' t.cikket egy mindazon indokokat, melyek Erdély törvényhozását e' nagyszerű és gyors elhatározásra birták, röviden érintő felirat fogná urunkhoz, fejedelmünkhez kísérni, s lényegben mintegy ilyformán hangzanék:  
Felséges 'sat.

Mi Erdély kk. és rr.-i sui bizodalommal jelentvén felségednek egyfelől azt, miszerint mi hazánk jelenlegi alárendelt, provincialis helyzetével, polgártársink jobbára szanandó jólléti állapotával, törvényhozási, közigazgatási és igazságszolgáltatásf. rendszerrel, eddigi institutioinkkal, szóval összes status-quojával megelégedve nem levén, nem lehetvén — arra pedig, hogy ezerféle érdekek által szétszaggatott, erkölcsi erejében a' hosszúság nyomás, egymás közötti viszálykodás és kellő szabadság hiánya miatt szerfelett meggyengült, megfogyatkozott hazánk magát saját erejével regenerálja, sőt hogy az európai újabb események után, melyeknek következtetéseit csak isten képes belátni, avagy csak eddigi nyomorult helyzetében is soká fenmaradhasson, hinni nem birván — másfelől pedig felséged m.országi kormányában s az ujonan alkotott m.országi törvényekben hazánk üdvének, felvirulásának is biztos kezességét látván, a' magyar korona összes alattvalóinak testvériségében, rokonindulatában bizván, Hannia népének szabadságszeretétét ismervén, s hozzá lelkünk legszentebb hajlamainál fogva eleitől fogva vonatván; továbbá meglevén győződve a' felől, hogy M.honban ezután igazság és bölcseségi kormányozand, hogy jogtisztelet és szabadság leendő felölt új birodalom talpköve, hogy a' polgári egyenlőség elve minden következtetéseivel együtt, a' magyar korona minden alattvalóira és így ránk erdélyiekre is vonatkozólag, bár minő ajkuak legyünk, kivétel nélkül, tiszteltetni és alkalmaztatni fog; végre azon jóllétnak, virágzásnak és dicsőségnek, melyet M.honra a' szabadság és önkormányzás ez új időszeke, fainak vállvetett, lelkesülő és kitarító munkássága kétségkivül árasztand, s melynek megalapítására kis hazánk só- és aranygazdag hegyei, természeti kincsekkel megáldott völgyei, valamint fainak szorgalma, munkássága és szabadságszeretete is tetemesen befolyand, részesei, szóval, M.honnal, mint valánk régen, örömben és bánatban, szerencsében és szerencsétlenségben egygyé lenni kívánván, s felséged k. hozzájárultával alkotmányos önál-

lóságunkról ezennel egész országgal lemondván, a' testvér m. hazával önkintesen, szabadon, egyenlő akarathól, mindenekben, teljesen és örökre egyesülni s jövőre nézve M.hon polgárainak tekintetni kívánunk; az ide fogott t.cikket oly kéressel terjesztvén felséged elébe, mikint azt felséged saját maga részéről is, fejedelmi czimének, jogainak, hatalmának, az ország irányában használt pecsétének M.ország királyi czimébe, jogaiba, hatalmába, pecsétéibe 'sat. olvasztásával, mentőlelőbb megerősíteni, ezen érzelmeinkről M.ország fiait értesíteni, magyar ministeriumát pedig az idézett t.cikk értelmében a' szükséges intézkedések haladéktalan megtételére utasítani méltóztassék. Kik egyébiránt 'sat.

Ezen t.cikkre megerősítés, a' kísérel feliratra kívánt válasz érkezvén, országgyűlésünk rögtön eloszolhatnék. A' ministerium kétségkivül hamarabb fogná a' honvédelmi, népképviselői, közteherviselési, urbérviszonyok status általi kárpótlás mellett megszüntetési, tized eltörlési, M.országon immár megalakított, s a' nép kedélyét teljesen lecsillapító törvényeket s országos határozatokat Erdélyben is kihirdettetni, mintha mi fognánk hozzá s unalmas és kétes eredményű tanácskozási formáinkon mindenik kérdést külön külön keresztülvinni és báró József Samu ö nmlga közbenjárásával sanctionáltatni akarnók. Mire egyébiránt népünk sem várakoznék, hanem tené azt, mit ösztöne s barátai az országházon kívül tanácsolnának. S pedig ne felejtjük, hogy Erdélyben nagy az ily tanácsadók száma!

Ez volt az unio, közelebbi országgyűlésünk teendője körüli igénytelen nézetünk, csak annyit jegyezvén még meg: miszerint az iménti t.cikk 4. §. értelmében, a' ministerium kormányzásának rögtön életbe léptetésére ideiglenesen a' legnagyobb általánosságban némi formákat, természetesen a' ministerium meghallgatásával, lehetne sőt tán kellene is határozni.

S midőn, az eddigi nyilatkozatokból ítélve, azt hisszük, hogy az unio eképpen formulázásában, apróság eltéréseket lényegnek nem tekintve, a' többség véleményét mondók el, tehát hogy közöttünk e' tekintetben egyakarattal uralkodik, sajnálattal kell megvallanunk, hogy a' német lapok részéről nem ily öszhangzó a' felszólalások.

A' Sieb. Boteról — melynek azonban kevesen hallgatnak szavára — vegyük kezünkbe bár melyik számát, kivált pedig a' 28-at, melyben Hinz luther. lelkész pártoló véleményéért oly pöffeszkedő, iskolás hangon torkoltatik le, bizvást elmondhatjuk, hogy az unio megmikor megfogott történni is, engesztelhetlen ellensége, sőt egykor tán, ha isten élteti, repealer lesz.

A' Wochenblatt idej 26-ik számában a' szászok által korántsem a' haza egyetemesség jobbléte, de egyedül kényszerűség szempontjából vallja pártolónak az unio. A' 28-ik számban már egy kis progressiora mutatva, az eszmét pártolónak nyilvánítja, de oly feltételekhez kötve, melyek ha elfogadtatnának, minden lenne uniokból, csak az nem, a' minnek lennie kell.

A' Transsilvania még legloyalisabb — bár hallgatnának szavára! Ő kétségtelennek tartja (31. sz.) az unio, és sok olyat mond véreinek, mit jó lenne megérteniök. De jövő számában részletezést ígér, s leendő országgyűlésünket a' mikint felett tanácskozandó gyűlésnek hiszi. Mi nem. Feljebb már elmondók idevágó nézetinket. Czikke folytatására tán később reflectálandunk. Most vegyük a' Wochenblatt idézett számabani feltételeket:

1) Nemzetiségök, municipalis önál-

lásuk keblli dolgaik rendezésében, maradjon meg.

2) Egyetemök (Universitas) eddigi hatáskörében, s belügyeikre nézve mint keblli törvényhozó test, statutumalkotási hatalommal, tartassék fen.

3) A' közigazgatást vigyék az eddigi kerületi felügyelők. A' szász ispán legyen a' szászokra nézve az országban legfelsőbb birói hatóság. Töle felhívás az uralkodóhoz.

4) Az igazságügyet kezelje szász municipalis jog szerint az egyetem, a' felhívás legyen innen is az uralkodóhoz.

5) Az egész országot illető dolgokat igazítsák el a' m.honi közös, vagy az erdélyi részletes országgyűlésen.

6) Az erdélyi három-nemzet-unio, jogaik és szabadságuk védelmére, maradjon ezután is fen.

Jól tudjuk, hogy csak egyéni vélemény mind ez, és hogy a' nemes szász nemzet értelmes többsége máskép gondolkodik. Azonban helytelenségek kitüntetését az ügy kívánja, nehogy ily impracticabilis nézetek követőkre találjanak. Próbáljuk meg tehát.

Ismételjük, ily feltételek mellett minden egyéneket mondhatni az unio, csak annak nem, mi tulajdonképp lenni akar. Mondhatni szövetséges, társországi, tökélyes bitett in statu satus-féle, merőben izolált, teljes elválasztási állapotnak — de **unionak nem!**

Nézzük rendre.

Az első (1) feltétel első ágára nézve nyugton lehetnek polgártársink: nemzetiségök elnyomatni nem fog. Municipalis önállásuk is fen fog tartatni oly értelemben, mint az az újabb státustani nézetekkel, a' felelős ministeriumi kormányrendszerrel megfér, hogy t. i. minden község, valamint minden hatóság kisebbszerű s csak magát illető ügyeit, mint a' melyeket legközelebből s legjobban ő ismer, a' lehető legnagyobb szabadságban s önállósággal maga végezhesse; az olyak ellenben, melyek a' kár fontosabb voltuknál, akár a' felelős kormány philosophiájánál, a' közkormányzat egységénél és öszhangzásánál fogva a' községek vagy hatóságok jogkörén kívül esnek, törv. hozás és ministerialis rendelkezés tárgyai legyenek. Mely axiomát az iménti feltételek 2-kára is kérjük alkalmaztatni.

A' municipiumoknak széles hatáskört szabni, végrehajtói hatalom mellett egyszersmind birói és statutarus hatalmat, helyszerű törv. hozási joggyakorlatot engedni, bajdonta helyén lehetett. A' t.hozás ugyanis a' népek és státuskormányzás ifju korában, midőn még írott törvények nem igen voltak, figyelmét inkább csak a' hon védelmére, a' személy- és vagyonsbiztosság körüli, nagyobbára általános rendelkezésekre fordíthatván, azoknak kiegészítése, alkalmazása, összes ügyeiknek statutumok utján rendezése, csaknem egészen a' municipiumokra volt bízva. Gyenge középponti kormány mellett természetes, hogy erős municipalitásoknak kellett lenni. Ma máskép vannak a' dolgok. Ma a' municipiumok gondjait a' státus vette magára. Ma rendszeres codexek határozzák el a' haza összes és a' polgárok külön viszonyait. Ma a' t.hozások, a' ministeriumok teendője a' státusélet minden ágait rendezni, a' nemzet szükségait ugyszólván ellesni és kielégíteni, a' közohajtásoknak országoson hozandó törvények által elébe menni; szóval mindazon kérdésekben, melyek az álladalmat egészben, sőt csak egy helységnél, egy hatóságnál is nagyobb részben érdeklík, a' köztörvényhozás utján intézkedni. Azon idők, hogy a' státusbirtokokat és jövedelmeket t.hozáson kívül a' kamara, az adót a' főkormány, a' szász nemzet dolgait az universitas, a' székelyekét az agyagfalvi gyűlés 'sat. rendezzék, hála istennek, örökre lejártak!! Teendi mindezt a' képviselői országgyűlés s a' ministerium. Ők kormányoz-

ni, természetesen az általunk hozandó törvények szerint, mi pedig engedelmességek fogunk. 'S hogy, a' menyiben e' nézetekkel a' mi municipiumaink 's természetesen szász polgártársinkéi is meg nem egyeznek, változást szenvedni, a' kor fejleményeihez módosulniok kell, tehát ennyiben régi állapotjokban megmaradniok teljes lehetlen, nem kell mondanunk.... Még inkább áll ez a'

második (2.) feltétel első felére nézve. Hogy statutarius jogot felelős ministerium mellett másképp, mint feljebb érintők, egyes törvényhatóság is helyesen nem gyakorolhat, feljebb kimutattuk; annál kevésbé teheti pedig ez, és pedig még az egyes községekre és hatóságokra nézve imént megengedett módon sem, egyes osztály, népfaj vagy nemzet. Azon egy ország polgárainak külön 's olyan jogai és érdekei, melyek csak őket illetik, általuk bírathatók, tehát a' melyeket kizárólag ők lennének hivatva municipalis uton rendezni, nem lehetnek. Ez a' t. hozás körébe vágná, annak tekintélyét kisebbitené, az álladalom sorsa felett rendelkezést osztályok kezébe játszaná, szóval nem egyéb lenne, mint status in statu. Mert a' statutarius és köztörvényhozási jog között a' kellő határt eltalálni, embernek nem áll hatalmában. De sértene is ily monopolialis jog a' többi polgárokat, irigységre, gyanura adna alkalmat, féltékenységre, gyűlölködésnek nyitná fel keblökben keserű forrását, 's idézné elő azon eredményeket, minőkét separatismus, kiváltság és monopolium, bár minő alakban nyilvánkozzék, mindenhol és mindenha előidézni szokott.

Alkalmazzuk csak.

A' szász egyetem statutarius uton, a' törvényhozás ellenére, a' nem szász ajkuakat a' királyföldön birtoklástól több ízben kizárni próbálta. A' politikai jogokat tetteleg csak szászokra és lutheranusokra szorította. A' királyi táblai hités ügyvédeknek a' királyföldön nem ügynöködhetését (míg az egyetem előtt is censurát nem tesznek) egyoldalú kir. leirat által kiesszükölte. Az ispánválasztást, valamint 1792-ben és 1805-n a' regulativum punctumok által községeit, administrationalis, oeconomiai és politikai öszszes viszonyait törv. hozási uton kívül rendezte. Pár évvel ezelőtt a' magyar nyelven bédványokat a' királyföldön tiltotta. Az országba, az ország beléegyezésén kívül, legkivált numericus gyarapodásáért, ezeret meghaladó idegent hívott bé. Az erdők szabályozására, istállózás béhozására lépéseket tett 's a' t. És mindezt tette azért, mert t. hozásunk gyenge volt, 's mert a' magyart Kolowrat és prout praetenditur, Rosenfeld Lajos kormányozta. Már hogy e' hatáskörében az egyetem tovább is megmaradjon, közválni sem lehet.

De menjünk tovább. A' szász egyetemenél és magistratusoknál más mint szász és más mint lutheranus nincs, protestansok és catholicusok minden jogokból kizárva, ezékhöz idegent csak felsőbb parancs után 's akkor is bajosan vesznek bé, pedig a' törvény királyföldön polgár és polgár között különbséget nem ismer. A' magyar és oláh szászok között idegennek tekintetik. Legujabban kiterjeszték ugyan a' polgári jogokat az oláhokra oly feltétellel, hogy németekké legyenek. Azonban a' magyarokat most is kifelejték a' kegyelemosztásból. Ismét kérjük: megmaradhat-e ez abnormis állapot a' királyföldön akkor, midőn az öszszes birodalom jóllétéért Erdély önállásáról, a' nemesség roppant kiváltságairól lemond, a' közterhek viselését elvállalja, birtoka nagyobb részét a' népnek engedi, szóval törvényeken alapuló, ezredéves társadalmi fényes állását elhagyván, a' legutolsó napszámmal, a' legnyomorultabb pórsházzal egy sorba áll? Kérjük józanabb szász polgártársinkat: most és ekkor akarhatnának-e ők, a' kiváltságos nemességnek gyomruk-

ból gyűlölöi, egy új castát, egy polgári aristocratiát teremteni, most midőn a' haza kiváltságos osztálya minden jogait osztályra bocsátotta, midőn áldozatokat tett, minőt a' világtörténet nem mutat, most akarják ők válaszfalaikat még magasabbra emelni, magukat isolálni, kiváltságaikat tovább is monopolizálni, bitortlott jogaikat, szabadság- és közjóellenes institutioikat, szóval nyomorult status quo-jukat még ezutánra is fentartani?

Jól van, ám kísértsek meg! Majd meglátjuk: a' szabadság erősebb-e vagy az osztályszellem, az idő hatalma, a' népek szava győz-e, vagy egyes osztályok boldogtalan erőködéséi?

A' harmadik (3) feltétel első fele jelenlegi állapotában szintugy nem maradhat. Mert hiszen az már ezerszer bébizonyított tény, hogy széles e' világon igazságtalanabb igazságszolgáltatók és végrehajtó tisztek, kivált az oláhokra nézve, nincsenek, mint a' szász kreisinspectorok: szakasztott másai a' mi szolgabiráinknak főként Hunyadmegyében! Hogy az ispán legyen az igazgatásiakban legfőbb hatóság, 's tőle a' folyamodás, a' ministerium elkerülésével, egyenesen az uralkodóhoz, oly kivánság, mely absurdumnak is sok. Hiszen eddig elő a' kormányzékét nem kerülték el, némely esetekben a' kir. táblát sem. Tehát még új hódításokat kívánnak tenni, még az eddigi függetlenségénél is tovább törekednek? Jó, jó! Majd meglátjuk.

Ilyen a' (4) feltétel utolsó fele is. Az elsőre azonban, minthogy sok jó oldalait ismerjük, örömet szavazunk. Hármoniba hozván természetesen a' ministerium által dolgozandó magyar polgári codexxet.

Az (5-re) azt jegyezzük meg: isten ne vigyen az erdélyi részletes országgyűléstartás kísértetbe, de szabadítson meg az eddigtilis mentől előbb. Hajh! mert gonoszak valának a' mi napjaink, az erdélyi külön gyűlésezés és az alatt a' bécs-erdélyi kormány alatt!!

A' (6-ra), utalván egyszersmind a' 2-ik pontra tett észrevételinkre, azt mondjuk: miszerint jogok és terhek nézve hazánkiai között nem sokára igazság fogván szolgáltatni, 's ekép a' szabadság mindennemű kiváltságok eltörlésével mindnyájunk közös birtoka leendő, megtámadástól félni nem lehet, tehát belvédelemre szükség nincs, 's a' menyiben lenne, ezt kétségkívül a' nemzetörtségben fogja keresni és feltalálni a' nemzet. A' kormány részéről pedig nem fognak jöni, mint eddig elő, megtámadások. Ó a' miénk, törvényeink nekik szentírás, a' nép akarat istenszó, a' szabadság lángpallos. Nem félhetünk. Utoljára is, ugy hiszünk, hogy önöknek egy unio is elég. Miért kettővel bajlakodni. Hagyjuk el a' régit, ugy sem igen boldogított. Ilát ha jobbat ad isten az új alatt.

Igénytelen egyes véleményünk tehát oda megy ki: miszerint a' mint az unio által hazai öszszes viszonyunk változás alá jönnek, egész Erdély ugy szólván új arcot öltend, regenerálódik; ugy kétségkívül a' királyföldi állapotoknak is, és pedig törvényhozási intézkedés útján, az önök és mi közbejövésünkkel kell rendeződni, az időhez, a' szabadság mai fogalmaihoz idomittatni, a' válaszfalaknak ledölni, az igazságtalan 's közjóellenes kiváltságoknak megszűnni, szóval a' magyar birodalom egyik polgárának a' másikhoz hasonlóvá lenni. Mert csak politikai egyenlőség 's közszabadság az, mely az országok nyugalomát, erejét és fenállását, a' népek jóllétét és békességét biztosítja. Csak szabadelvű institutioik által lesznek a' birodalmok

nagygyá, dicsővé. 'S mi isten után id töreksznük.

Mindezek nyomán szives kérésünk örökhöz, józanabb szász polgártársink az: miszerint elfogulatlan fontolás alá vevén a' mondatokat, meggyőződven a' felől, hogy mi az uniot minden áron keresztül akarjuk vinni, hajolván a' kor intő szavára, figyelmzven az európai körülményekre, bizván a' m. nemzet nagylelkűségében, szabadságszeretetében és jogtisztéleti hajlamában, bizván M. hon dicső kormányférfiaiban, kiknek kevéssel ezelőtt Bécs lelkes polgárai sorsukat kezükbe teendővé válnak, utasításaikat ugy igyekezzenek szerkeszteni, nehogy az unio-nak önök beléegyezésén kívül kelljen — mit egyébkint mi nem ohajtunk v. önöktől nem is várjuk — megtörténni; mert, ismételjük, mi az uniot minden áron keresztül fogjuk vinni.

Erősen híven — és ez a' második körülmény, mit egyszerűen csak érinteni kívánunk — miszerint az erdélyi tisztelt regalista kar, 's a' bécs-erdélyi fájdalom még létező udvari cancellaria Erdély egyesülésének gátvetni nem igyekezni elég ildomos és hazafias lesz: tudván, hogy azt, ki egy nemzet ohajtásának szegül ellene, legyen osztály, legyen felekezet, vagy bár ki, a' nemzet egyesült hatalma el fogja tiporni.

**Középszolnok és Zilah,** apr. 7-kén. E' két hatóságban az európai szabadságra törő népmozgalomnak kevés jelenséget valának addig, míg az első ministeri körlevél — mint függetlenségünknek dicső tanujele — a' hirlapokban közzé nem tétetett. E' pillanat óta még az ellenpártiak is, nehogy önálló nemzeti alkotmányos létünk szebb jövővel biztató új chartájából kimaradjanak, mindnyájan M. ország felé fordultak, vagy fordította őket m. honnak hova tovább mindig nagyobb nevedést nyert reformereje, mely az erdélyivel még csak hasonlításba sem tétethetik. Mart. 25-kén a' megye házában tartott egy előleges tanácskozásban az ismeretes pesti 12 pont örömmel üdvözöltetvén, közegyetértéssel meghatározottat, miszerint mind két hatóság részéről a' legközelebbi közgyűlés alkalmával m. honhoz tartozóknak foguak nyilatkozni. 'S ennek bizonyosságául minden ember, ki csak nemzeti szalagot kaphatott, vagy három szinből hasonlót toldhatott öszsze, kokárdát tűzött magára. Más nap már zászlók is készültek és emeltettek itt ott az épületek fedeleire. Harmadik nap Zilah városa temérdek nép jelenlétében közgyűlést tartván, egész lelkesültséggel üdvözlő felirást intézett a' magyar ministerelnökhöz. Egy más hasonszellemű felterjesztésben pedig az országgyűlést is, a' benne vetett teljes bizodalom kifejezése mellett, megkérendőnek határoztuk tetteleges visszacsatlansunk sietve leendő végrehajtása 's a' felőlünk hozandó üdvös intézkedések iránt. Mind két felirást D. S. tanácsos az általa szerkesztett modorban felolvastván, K. K. eskütt azokra nézve, kik netalán ez által magán ügyeinket felfüggeszteni 's zavarba hozatni vélhetnék, ugy nyilatkozott, miszerint addig is mig jelen felszólalásunknak ohajtott jó sikere lehetne, az erdélyi főkormányzékától érkezendő ártatlan rendeleteket elfogjuk fogadni. Ezeknek egyhangu helyeslése után a' nemzetörtség alakítására bizottmány neveztetvén, alig néhány óra múlva szinte százötvenen irtak alá. Este pedig az egész város fényesen kivilágittatván, öröm ünnepepült, a' békéből valahára szerencsésen kifejlett alkotmányos nemzeti szabadság emlékezetére.

Ez alatt azonban a' k. szolnoki főispán Kolozsvárról haza érkeztvén, emberei ismét recidiváltak, 's nem akartak Erdély nélkül elszakadni; de a' m. hon iránt folytonosan növekedő rokoaszenvet semmi áron legyőzni nem lehetvén, az alattomos bujtogatás és erőszakolás által könnyen előidézhető reactiót, mely

mindnyjunkra nézve félelmes megrázkodtatással végződhetett volna, ovatosan kikerülték; s valamint Zilahon, úgy K. Szolnokmegyében is egy lobogó, a' hon fentartás közös lobogója, alá állottak. Így történt, hogy az apr. 3-dikán megkezdődött közgyűlést, nem szavazó golyók, hanem majd miad jó akaratú értelmes emberek töltötték be, még pedig oly szép számmal, hogy hasonlóra rég ideje nem emlékezünk. Így történt, hogy noha a' szönyegre vont tárgyakról 15 nappal az előtt, a' közgyűlés kihirdetésekor, még csak nem is almodozhatánk, mégis azok minden legkisebb ellentmondás, vagy keserű vitázás nélkül, a' legdicsebb eredménnyel mentek keresztül. A' gyűlésbe meghívott főispánt — a' nélkül, hogy ellene e' részben valami titkos öszszeszevetkezés történt volna — még csak egy lélek sem éljenezte meg. S ez a' legelső eset, midőn közgyűlési jegyzőkönyvünkben, a' főispánnak harsány eljenneli fogadtatása merőben kimaradt. Rövid előszavai után a' volt conservatív főnök következő indítvánnyal állott elő: Azon nagyszerű események után, mik alig egy rövid hónap alatt egész Európát villanyosan átfutották, s mik m. országnak is impulsust adtak magának oly institutiokat vitatni ki, mik mellett nem reményleni, hanem biztosan hinni lehet, hogy m. ország nagy, dicső és boldog leend, minekntána ott az is ki van mondva, hogy a' magyarnak többé két hazája nem lehet, s az unio magának Erdélynek is minden részeiben hangzik, azon unio, melynek nagyszerű eszméjében a' már kicsiny érdekűvé vált reapplicatio, ezen a' köztünk viszongásoknak pártra szakadásnak egyetlen oka, \*) mint csepp víz a' tengerben végképpen elmerült és semmivé süllyedt, nem hisszük, hogy csak egy is e' népes gyűlésben, állapot, rang és párt különbség nélkül (mely utóbbi ugyan hála a' mindenható Istennek, köztünk tovább lenni e' napokban megszűnt \*\*) nem lehet hinni senkit, ki lelke teljes meggyőződéséből ne vallja azt, hogy ily körülmények közt többé nincs más út részünkre, mint csak a' M. országgal egyesülés. Nem ereszkedve annak mutatásába, miről mindenki megvan győződve, most tette, még pedig, mivel a' körülmények nyakunkra értek, sürgetős tettere van szükség. Most hol már a' m. országhoz átmenetel kérdése nem a' mi rokonszenvünktől függ \*3) hanem az idő és e-

semények ragadnak magokkal bennünket, hogy tehát rokonszenvünket (?) ily körülmények közt magunk is önkintesen bizonyítsuk, másfelől pedig oda leendő béillesztésünk kérdéseibe, menyire még lehetséges, magunk is befolyásunk, úgy hiszi indítványozó, miként a' köz és általános akarat tolmácsa akkor, midőn a' m. honi gyűlésre követek küldését indítványozza, olyan követek küldését, kik belviszonyainkkal, körülményeinkkel, érdekeinkkel ismeretesek s tudják s akarják is azokat előmozdítani.

A' követeknek jelen viszonyok közt utasítást csak két pontban kellene adni: 1) Hogy igyekezzenek az 1836. 21. t. cz. mentől előbbi végrehajtását eszközölni. 2) Hogy Erdélyországnak is, azon Erdélyországnak, melynek több századokon keresztül jó és bal sorsában osztoztunk, s melyet most testvéri karokkal ölelünk, hová hamarabb egyesítésén, unioján teljes tehetségök szerint munkáljanak, hogy így legyen a' magyarnak, mit Isten minél előbb adjon, egy hazája a' nagy és szép Magyarország. A' többség az ezen indítványba szőtt okoskodásnak taglatatába nem bocsátkozván, minthogy ez a' fődolgra nézve akaratával teljesen meg egyezett, annál fogva a' követküldést oly formán határozta el: miszerint ha az országgyűlés az ő felmenetelök előtt eloszlanék, azért a' részek tetteles visszacsatlásának eszközésére mégis felmenni, s arra nézve minden lehető törvényes utakat elpróbálni szoros kötelességöknek tartásák. Így b. Wesselényi Miklós t.biró és Kiss László főjegyző közakarattal követekké kiküldetvén, mindkettő elválasztott. A' menyinyben azonban a' b. Wesselényi M. részéről azon nyilatkozat és kérés adatott elő, miszerint arra az esetre, ha a' közkívánat benne öszpontosulna, helyébe egy pótló követ is választassák, ki ha ő a' felső táblai helyét foglalandja el, a' megye részéről az alsó táblán a' képviselőt kiegészíthesse, e' nyilatkozat eredményül Deák y Samu t.biró közfelkiáltással a' szükség esetében b. Wesselényi Miklós pótló követül elválasztott. A' jelen volt két követ feleskettetvén, b. W. M. feleskettésére gr. Teleki Domokos, Teleki László, Papszász Lajos Pozsonyban levő t.biráink, s felindulandó követtársa Kiss László fogtak megbízatni. A' követség által megürült főjegyzői hivatalra, ideigleni főjegyzőnek, ugyancsak felkiáltás útján, tiszt. jegyző Tunyogi Sándor választott el. A' követeknek napi díja 6. az irnokoké pedig 2. p.frtra határozatvén, az úgy nevezett királyi pénztárból hat heti fizetés 800. p.fr. előlegeztetett, mely pénz öszszeg, ha a' törvényes felsőbbség által visszafizettetni követeltetnék, azon esetben a' pénztárnokok biztosításáért a' megye evictiot vállal. (Vége köv.)

**Némethon.** Frankfurt. M. m. A' német parlamentet előkészítő német notabilisek gyűlése három nap alatt bevégezte munkáját. A' mart. 31-ki első ülés eredményét közöltük volt; szintugy azt is, hogy Struve az egész Némethont illető igazgatási formául a' szövetséges köztársaságit ajánlván, a' szabadságnak minden kigondolható javadalmait előterjesztette vala. De nem egyazon napi utca-eseményt, s a' sorsnak a' nevékeli gunyos játékát. Az utczákon két véleményt pártoló csapatok, két zászlótól kísérve barangoltak; az egyiknek felirata volt: Német parlament! — Res publica nem kell! A' másiknak: res publica kell! s ezen zászlótartó Metternich nevű mainzi ember volt. A' két zászlóalj találkozáván, öszszeverekedtek, s ezen republicanus Metternich szerencsétlenebb vala mint political antiposa Metternich hg, az absolutismus zászlótartója, mert azt, mielőtt megszaladott volna, vére hullásáig megdöngették a' constitutionalis monarchisták.

A' második, apr. 1-éni ülésben meghatározták, hogy az egy hónap mulva öszszegyűlendő, alkotmány készítő gyűlés — constituant — tagjaira nézve a' választási formát nem kötik meg, ámbár ohajtának, hogy közvetlen választás jelelné ki azokat. Azon kérdésre pedig: vajjon a' constitualó parlament öszszegyűléséig permanensnek nyilatkoztassa-e magát a' jelen gyűlés, vagy egy népes bizottmányt válasszon, határozattá lön, hogy 50 tagból álló bizottmány maradjon Frankfurtban, mint az egész Némethon ideiglenes képviselője.

Az apr. 2-ki harmadik ülésben a' bizottmányi tagok választása módja, az az a' feltett tanácskozáván: miszerint tartományok szerint-e, vagy csak egyenesen a' gyűlés tagjai közül választódjanak, abban állapodtak meg, hogy a' gyűlésből választódjanak, hanem a' választó lehet tekintettel a' tartományok közti arányra is. De egy csekélység, egy szó mian a' köztársasági 30—40 tagból álló töredék a' gyűlésből eltávozott.

Apr. 3-án Itzstein meghívására a' zsimbelő republicanusok visszatértek a' gyűlésbe, s a' választás megtörténte után az 500 tagból álló gyűlés szétszült. Tehát a' régi szövetségi gyűlés, melyben csak a' fejedelmek érdekei voltak képviselve, többé nem létez.

**Ujabb.** Bécsből a' ligurianusokat elkergették, vagyonjokat letartóztatták, a' skott szerzet gazdag birtokát álladalmi tulajdonnak nyilatkoztatták.

\*) Vajha csak a' lett volna; de fájdalom az Ellenőr című könyvben jellemzett m. honi conservatívek, sokkal türelmesebbek voltak a' miénknel, kik különben azoknak is felvették programjokat iránytűül.

\*\*) Örvendünk rajta.  
\*) Hála Istennek, mert így annál inkább hihetjük, hogy lesz valami belőlünk.

## H I R D E T É S E K.

az Erd. Híradó 350-ik számához április 16-án 1848.

### Gyors utazási hirdetés.

(1) A' Biásini gyors utazási intézete ezennel hírül adja, miszerint folyó év és hó 28-ikán az első gyorskocsi fog indulni Kolozsvárról Sz. Ujváron Dézsen keresztül, egy előre még csak Beszterczéig, némi nehézségek elhárítása után, Bukovinába is a' pesti és brassai gyorskocsikkal kapcsolatban.

A' Gyorskocsi indul Kolozsvárról Sz. Ujvárra, Dezsre és Beszterczére minden pénteken reggel 4 órakor Beszterczéről vissza Kolozsvárra minden szombaton reggel 4 órakor. Egy hely fizet 30 font szabad podgyászszal, Kolozsvárról Szamosujvárra, vagy vissza, 1f. 30 xr. Dézsig 1 f. 50. Beszterczéig 4 fr. 40 xr.

Az intézet gondoskodott a' lehetőleg gyorsabb eljuthatásról Pestre, és az eddig létezett gyorslovakat a' t. cz. uraságok hintóba újra felállította, Szolnokig, azon megjegyzéssel hogy a' szolnokra jutott kocsiaknak 3 hónapig fizetés nélkül ügyelet mellett kecsi szint is adand.

Pesten Április 9-ik 1848.

(3)

### HIVATALOS HIRDETÉS.

(3) 1) Egy ez előtt több évekkel tanált, de a' rendőrség kezébe csak most jött boglár fő.

2-or Egy ezüst evő kanál.

3-or egy késvilla alá való ezüstpalló

4-er egy kised asztali tükör ezüststramája

5-ör egy becsületes polgár bizonyos mennyiségű pénzt tanálván tulajdon szállása előtt, a' káros ez iránt magát jelentve, utasítást vehet, a' rendőrségtől; ugy nem különben.

6-or Valamely uri aszszonyság szekeréről már régebben elveszett és a' Bánffy Hunyadi határon megtanált egy női karmantyú iránt is utasítást ad a' kolozsvári rendőr igazgatóság. (3)

### Eladó orgona.

(4) Egy négy oktávás, s hat vál-

tozatos új izlésű, nagyszerű orgona az ovárban 230 szám alatt Konner Martonnál eladó. (3)

### Eladó Bor.

3) 1841-beli ELADÓ BOROK találtak, melyek a' magok valóóságokban vannak. Bővebb értesítést vehetni Kolozsvárt a' nagy hid mellett 121 szám alatt. (3)

5) Gróf Bethlen Leopoldnak ns. Zarándmegyében a' n. halmágyi uradalomban osztályrészebe jutott, de még assignatioig fitestvéreivel közös használat alatt álló, vasbányái, hámorai és azokhoz kívántató javadalmaknak 1848-ik évi május hava 1-ső napján helyben n. Halmágyon, árverés útján, akár szabad kézből, több évekre leendő haszonbérbe adása közbirre tétetik. (3)